

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Datum 4 juli 2022
Betreft Informatie RRKC/RKS voor gemeenteraad Rotterdam
Kenmerk di0245

Per e-mail

Gemeenteraad Rotterdam
t.a.v. de griffie
Annelies Burger, commissiesecretaris
N.a.v. bespreking in de commissie Sociaal d.d. 29 juni 2022
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Beste leden van de gemeenteraad,

In vervolg op het gesprek in de commissie sociaal van de gemeenteraad van 29 juni jl. over de evaluatie van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur (RRKC) werd ons verzocht om informatie over de wijze waarop de RRKC invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit de eerdere evaluaties van de commissie Kramer (2007) en Van Dalen (2014). Daar gaan wij in deze brief op in.

Hierna vatten wij in kort bestek samen wat de RRKC met de evaluaties heeft gedaan. Ter informatie hebben wij in de bijlagen (1 en 2) bij deze brief de conclusies en aanbevelingen van de beide evaluaties opgenomen. Voordat wij hierop ingaan staan we eerst stil bij de mogelijke onduidelijkheden over de geldende verordening op de RRKC. Wij eindigen de brief met een tijdslijn waarmee we u informeren over de stappen die de RRKC na de verschijning van het evaluatierapport van Rijnconsult heeft gezet. In de inspraak reactie namens de RRKC hebben wij het idee geopperd om een 'commissie van wijzen' in te stellen. In bijlage 3 bij deze brief hebben wij deze suggestie verder uitgewerkt.

Verordening RRKC en evaluatie

In de vergadering van uw commissie op 29 juni jl. ontstond enige onduidelijkheid over de nu geldende verordening van de RRKC. Dat is de verordening die is vastgesteld op 7 juni 2005. Hij is te vinden via deze link: <https://lokaleregelgeving.overheid.nl/CVDR19754>

In de verordening is vastgelegd dat de RRKC zelf de resultaten van zijn functioneren evalueert (art. 8). In de praktijk is in de evaluaties van 2007 en 2014 gewerkt met een onafhankelijke begeleidingscommissie die toezag op de procesuitvoering en de relatie tussen de analyse en conclusies en aanbevelingen. Met als bedoeling om vanuit extern perspectief een genuanceerd beeld te schetsen van de situatie en het gewenste vervolg.

De begeleidingscommissies bij beide evaluaties werden samengesteld in samenspraak door het college en de RRKC. De recente evaluatie van Rijnconsult is uitgevoerd in opdracht van het college, waarbij is gewerkt met een klankbordgroep die louter als taak had toe te zien op het onderzoeksproces.

De RRKC heeft ervoor gepleit om ook in deze evaluatie te werken met een onafhankelijke begeleidingscommissie, maar vond voor deze wens geen steun bij de wethouder.

In de afgelopen jaren is gestart met de aanpassing van Uitvoeringsregeling RRKC alsmede de actualisering van de statuten RKS. Het bestuur van de RKS constateerde dat de door de gemeente voorgestelde aanpassingen van de statuten een te grote ingreep zijn in de bevoegdheden van het bestuur. Een aangepaste uitvoeringsregeling is nooit formeel voorgelegd aan de RRKC en de RKS en is niet vastgesteld.

De RRKC heeft zich in de afgelopen tijd ingezet voor een goede, onafhankelijke evaluatie die het vertrouwen geniet van zowel het college en de gemeenteraad als het culturele veld en de RRKC/RKS zelf. Ook toen het college ervoor koos om niet in te gaan op de wens van de RRKC om een onafhankelijke commissie te vormen en Rijnconsult de opdracht te laten uitvoeren. De RRKC heeft alle medewerking hieraan verleend, helaas met wat ons betreft een teleurstellend resultaat. Hiervoor verwijzen wij naar de second opinion op het rapport van Rijnconsult.

Acties RRKC na vorige evaluaties

De aanbevelingen van de evaluaties uit 2007 en 2014 richtten zich niet alleen op de RRKC, maar ook op het college en de ambtelijke organisatie.

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Commissie Kramer (2007)

De commissie Kramer concludeert onder meer dat de RRKC zich meer zou moeten richten op het lange termijn beleid en dat de samenstelling van de RRKC daarop aangepast moet worden. Daarnaast dat de inhoudelijke reikwijdte van de inbreng van de RRKC in het stedelijk debat opnieuw bepaald moet worden, dat er overleg moet zijn met de gemeentelijke dienst cultuur over de versterking van de beleidsregie en dat in dit licht taken en rollen herijkt moeten worden. Verder adviseert men het voorzitterschap van de RRKC en de RKS te gaan combineren. Tot slot wordt geadviseerd de kwaliteitszorg voor de sector weg te halen bij de RRKC en te beleggen bij de dienst Cultuur.

Evaluatie Van Dalen (2014)

Van Dalen constateert dat de sfeer van partnerschap is verdwenen.

'Dit wordt als eerste zichtbaar in de minder goede verhoudingen tussen de dienst en de RRKC. De partijen weten, in gewone mensentaal gesteld, niet meer zo goed wat ze aan elkaar hebben. Er is geen sfeer van partnerschap. Er wordt door bijna alle partijen met een mengeling van zorg en veranderverlangens over de RRKC gesproken, maar geen van de stakeholders heeft een helder idee waar het naartoe moet.

Vertegenwoordigers van culturele instellingen hebben de indruk dat de gemeente de RRKC onvoldoende serieus neemt. Men vindt het opvallend dat er geen formele adviesagenda meer wordt opgesteld in overleg tussen gemeente en RRKC zoals dat vroeger wel het geval was. Binnen de RRKC bestaat soms het gevoel dat de gemeente het instituut liever kwijt dan rijk is, maar op andere momenten wordt vrij onverwacht toch weer een zwaar beroep op de organisatie gedaan zonder dat over benodigde kwaliteit en capaciteit wordt gesproken. Het is kortom voor alle partijen een verwarrende situatie' (pagina 11 evaluatierapport).

Van Dalen doet een oproep aan alle betrokkenen om verbetering te brengen in deze situatie. Hij stelt voor om de positie van de RRKC verder te versterken en spreekt zich uit tegen 'verdere verambtelijking'.

In de rapportage van Thomas van Dalen worden vijf conclusies getrokken:

1. Er is een tekort aan visie en inhoudelijke sturing (RRKC en gemeente)
2. De verhoudingen tussen partijen zijn slecht
3. Het werk van de RRKC is te veel naar binnen gericht
4. De organisatie is niet werkbaar, aansturing ingewikkeld
5. De financiële constructie blokkeert flexibiliteit

Acties RRKC

Ad 1 Er is een tekort aan visie en inhoudelijke sturing (RRKC en gemeente)

Van Dalen roept de sector, gemeente en RRKC op te werken aan een meer inhoudelijke richting en publiek debat er over.

De opdracht van de RRKC is voor de RRKC zelf altijd duidelijk geweest: bijdragen aan een gezonde en dynamische Rotterdamse cultuursector. De RRKC is na deze evaluatie gaan werken met een meerjarige adviesagenda. Deze is regelmatig besproken met de wethouder, de afdeling Cultuur en de sector (directeurenoverleg en later ook de Rotterdamse Culturele Basis).

De adviesagenda in de evaluatie periode omvatte zowel gevraagde adviezen (8) als ongevraagde (2). De Raad liet ruimte op de agenda voor actuele onderwerpen en is soms ook bevraagd door het college met 'korte termijn' adviezen, zoals over de visie ontwikkeling van Boijmans en de nieuwe erfgoed functie. Er is meer dan voorheen gewerkt aan adviezen met generieke thema's als inclusiviteit, alternatieve financiering, de cultuursector in tijden van corona en het Cultuurplan advies. Daarin gaf de RRKC aan de hand van de 122 aanvragen (in 2020) een scherp generiek advies over de 'stand' van de sector: op de drie l's uit de Uitgangspunten nota: inclusiviteit, innovatie en internconnectiviteit. Daarnaast ging de RRKC in op de spreiding van culturele voorzieningen in de stad, het publieksbereik, de hantering van de codes Diversiteit en Inclusie en de Fair Practice Code. Voorafgaand aan het cultuurplan advies maakte de RRKC een sectoranalyse in de vorm van beschouwingen, ook over de drie l's, die de kern vormen van de Uitgangspunten nota van het college.

Ad 2 De verhoudingen tussen partijen zijn slecht

Sinds de evaluatie van de RRKC en de komst van de nieuwe voorzitter Jacob van der Goot eind 2015 is afgesproken dat de voorzitter altijd direct (informeel) contact heeft met de wethouder en de secretaris RRKC/directeur RKS met het hoofd van de afdeling Cultuur. Enkele keren per jaar was er formeel overleg over de lopende adviesagenda. En elk advies - met als enige uitzondering het advies over de RCB - is in concept besproken met de wethouder cultuur en daarna in overleg openbaar gemaakt door de RRKC. Bij twee adviezen, de RCB en het advies van de RRKC over corona, ontstonden verschillen van inzicht. Het RCB advies van de RRKC is vanwege tijdsdruk en een te korte tijd voor advisering kort voor de beraadslaging in de gemeenteraad ten behoeve van de besluitvorming tegelijkertijd aan college en gemeenteraad toegezonden. Het corona advies is door de RRKC uitgebracht voorafgaand aan het advies van een denktank die door de wethouder in het leven is geroepen: daar was de wethouder niet gelukkig mee.

Op initiatief van de RRKC zijn er gesprekken gevoerd met de ambtelijke afdeling Cultuur om de onderlinge verhoudingen te verbeteren.

Ad 3 Het werk van de RRKC is te veel naar binnen gericht

De RRKC heeft zich na de evaluatie van Van Dalen naar buiten gericht. Bij elk advies gaat de RRKC eerst te rade bij de sector zelf en bij andere betrokkenen in de stad. Er wordt gewerkt met commissies, klankbordgroepen en een scala aan interactieve methoden waarin inhoudelijk deskundigen uit de stad, de sector, nationaal en internationaal worden betrokken. Met altijd als doel: een inhoudelijk sterk en onafhankelijk advies.

De samenstelling van de RRKC, het netwerk aan extern deskundigen, commissies en het bureau van de RRKC is in de afgelopen jaren sterk gediversifieerd. Er is veel aandacht uitgegaan naar gerichte werving en selectie om zo de RRKC een zo goed mogelijke afspiegeling te laten zijn van de stad. De RRKC is zijn adviezen actiever gaan communiceren dan voorheen: in presentaties van de adviezen en debat erover, de RRKC nieuwsbrief, op de RRKC-website en in de social media. Vanuit het besef dat adviezen alleen goed hun werking kunnen hebben als ze begrepen worden en 'landen' in de sector.

Ad 4 De organisatie is niet werkbaar, aansturing ingewikkeld

De RRKC en de RKS waren tot dan toe losstaande organen. Het bureau van de RRKC is de RKS. In 2016 is de voorzitter van de RRKC tevens voorzitter van het RKS bestuur geworden. Er is daarna gewerkt aan een aanpassing van de uitvoeringsregeling RRKC, maar deze is nog in een concept stadium. Het college heeft eind 2015 in de RRKC vijf nieuwe leden benoemd, waardoor de Raad die toen bestond uit zes leden met generalistische kennis en meer kennis van onderscheiden kunstdisciplines bij kreeg.

Ad 5 De financiële constructie blokkeert flexibiliteit

Van Dalen adviseert het college om eenmalig middelen ter beschikking te stellen voor de reorganisatie van de RRKC en om in de financiering onderscheid te maken tussen structurele en incidentele opgaven. Dit zijn oproepen aan het college.

De RRKC/RKS is in beperkte mate in staat om externe adviseurs in te huren, maar doet dat wel met enige regelmaat. De RKS wordt geconfronteerd met autonome kosten stijgingen - in het bijzonder de kosten van lonen, sociale premies en pensioenen - waarmee het accrés op de subsidie geen gelijke tred houdt. Het is belangrijk om de kern van de RKS organisatie, die het historisch geheugen vormt, op niveau te houden. Voor het Cultuurplan advies is de formatie uitgebreid met inhoudelijk deskundige adviseurs die de stad kennen en die goed worden ingewerkt op hun taak.

Tot zover het beeld van de acties van de RRKC na de evaluatie in 2014. De RRKC is in de korte tijdspanne niet in de gelegenheid geweest om acties te ondernemen op de conclusies van het rapport van Rijnconsult. Wel hebben we in onze eerste reactiebrief op het rapport aangegeven dat de eerste drie scenario's uit het rapport elementen bevatten waarover doorgepraat kan worden. In de steunbetuiging van Van Dalen schrijft hij: 'In de nieuwe evaluatie, en in de pers en andere uitingen in de afgelopen jaren heb ik geen fundamentele verschillen ontdekt, anders dan dat de RRKC op veel punten zichtbaar verbeterlagen heeft gemaakt. De RRKC kan zich kan anno 2022 meten met adviesorganen in andere steden. Tegelijk bleven de

relatieproblemen met de gemeente bestaan.'

Tijdslijn RRKC/RKS evaluatie

- 18 maart 2021: mail voorzitter RRKC aan wethouder S. Kasmi waarin de RRKC zijn zorgen uit over het evaluatieproces RRKC
- 29 april 2021: mail van accounthouder gemeente Rotterdam inzake voorstel opdracht evaluatie RRKC
- 5 mei 2021: mail van directeur RKS/secretaris RRKC waarin de RRKC zijn reactie geeft op voorstel opdracht evaluatie RRKC
- 24 juni 2021: offerte van Rijnconsult inzake Evaluatie Functioneren en Resultaten Periode 2017-2020 RRKC
- juli 2021: evaluatierapport van Rijnconsult inzake Cultuurplanproces 2021-2024 'Mikado'
- 2 augustus 2021: mail gemeente Rotterdam inzake toezending offerte Rijnconsult evaluatie RRKC
- 3 augustus 2021: mail voorzitter RRKC waarin de RRKC niet akkoord gaat met de opzet en offerte Rijnconsult evaluatie RRKC
- 16 augustus 2021: mail hoofd cultuur gemeente Rotterdam inzake start onderzoek Rijnconsult en uitnodiging aan RRKC voor startbijeenkomst in september 2021
- 13 oktober 2021: brief RRKC aan M. Beckers, directie Sport, Onderwijs & Cultuur waarin RRKC verklaart niet akkoord te gaan met keuze Rijnconsult als uitvoerend bureau evaluatie RRKC
- 27 oktober 2021: gesprek wethouder S. Kasmi en RRKC over voortgang evaluatie RRKC met als conclusie dat de wethouder de keuze handhaaft voor de keuze Rijnconsult als evaluerend bureau en niet kiest voor een onafhankelijke begeleidingscommissie
- 16 november 2021: brief college inzake benoeming G.E. Kramer-Zeroual als RRKC-lid
- 16 november 2021: brief college inzake benoeming M. Vlaming als RRKC-lid
- 14 december 2021: brief college inzake benoeming C. Gonçalves als voorzitter RKS-bestuur
- 14 december 2021: brief college inzake benoeming C. Gonçalves als voorzitter RRKC
- 23 februari 2022: brief van S. Kasmi, wethouder Onderwijs, Cultuur en Toerisme aan de RRKC met als bijlage het evaluatierapport 'Uit de groef' van Rijnconsult met verzoek om reactie
- 8 maart 2022: brief RRKC met eerste reactie aan het college inzake het evaluatierapport 'Uit de groef', met de aankondiging dat de RRKC graag later uitgebreider reageert en naar verwachting in een nieuwe collegeperiode
- 11 april en 17 mei 2022: bijeenkomsten RRKC ter bespreking evaluatierapport 'Uit de groef'.
- 31 mei 2022: brief college van B&W aan de RRKC met besluit tot opheffing RRKC per 1 januari 2023
- 31 mei 2022: brief college van B&W aan de RKS met het voorgenomen besluit tot beëindiging van de structurele subsidie aan de RKS per 1 januari 2023
- 1 juni 2022: brief RRKC met reactie aan het college inzake intrekken verordening
- 10 juni 2022: uitnodiging hoofd afdeling Cultuur gemeente Rotterdam aan het bestuur van de RKS voor zienswijze gesprek besluit beëindiging subsidie RKS
- 16 juni 2022: mail RKS aan A. Vlaanderen, hoofd cultuur waarin RKS bestuur mededeelt geen prijs te stellen op gesprek en de zienswijze schriftelijk te zullen indienen
- 21 juni 2022: zienswijze RKS aan college inzake voornemen stopzetting subsidie RKS
- 21 juni 2022: brief RRKC met reactie RRKC op besluit tot opheffing RRKC
- 28 juni 2022: insprektekst RRKC/RKS t.b.v. commissie sociaal gemeenteraad

rotterdamse raad voor kunst en cultuur

Wij hopen u zo voldoende op de hoogte gesteld. Mochten er nog vragen zijn, dan beantwoorden wij die graag.

Met vriendelijke groet,

A handwritten signature in blue ink, consisting of a series of loops and strokes, likely representing the initials J.C. Gonçalves.

J.C. Gonçalves
voorzitter

Bijlagen:

1. Aanbevelingen commissie Kramer 2007
2. Conclusies en aanbevelingen rapport van Dalen 2014
3. Concept opzet tijdelijke commissie cultuurplan advisering Rotterdam (commissie van wijzen)